

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1964

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : I. 'Η 'Εξέλιξις τῆς 'Ελληνικῆς Οικονομίας κατὰ τὸ 1964. — II. Πιστωτικαὶ 'Εξελίξεις. — III. Πιστωτικὰ Προβλήματα. — IV. 'Η ἀνάλυσις τῆς Κεφαλαιαγορᾶς. — V. Κατευθύνσεις ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς Τραπεζῆς. — VI. 'Ανάλυσις τῶν 'Εργασιῶν τῆς Τραπεζῆς.

Κύριοι Μέτοχοι,

Εἰσήλθομεν ἤδη εἰς τὸ 125ον ἔτος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς τῆς 'Ελλάδος. Τὸ γεγονός αὐτὸ θὰ ἦτο βαρυσήμαντον δι' οἰονδήποτε τραπεζικὸν ἴδρυμα εἰς οἰανδήποτε χώραν τοῦ κόσμου εἰδικῶς ὁμῶς διὰ τὴν 'Ελλάδα, ἔχει ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἡ ἱστορία τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς εἶναι στενῶς συνυφασμένη μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ νεωτέρου 'Ελληνικοῦ Κράτους. 'Επὶ ὀλοκλήρους δεκαετίας ἤσκησεν αὐτὴ τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον, τὴν ἀγροτικὴν πίστιν, τὴν κτηματικὴν πίστιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπορικὴν καὶ τὴν βιομηχανικὴν πίστιν. 'Απὸ τὴν 'Εθνικὴν Τράπεζαν ἐξεπήδησαν καὶ ἡ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος καὶ ἡ 'Αγροτικὴ Τράπεζα καὶ ἡ 'Εθνικὴ Κτηματικὴ Τράπεζα. Τὸ ὑπεραιωνόβιον αὐτὸ Ἰδρυμα ὑπῆρξεν οὕτως ὁ ὄργανισμὸς ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητος τοῦ ὁποίου ἐδημιουργήθησαν οἱ βασικοὶ θεσμοὶ τοῦ σημερινοῦ πιστωτικοῦ μας συστήματος. 'Αλλὰ καὶ πέραν τούτου, ἡ ἱστορία καὶ ἡ δρᾶσις τῆς ταυτίζονται καὶ μετὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ 'Εθνικοῦ διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν του.

Τὰ 125 χρόνια τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς ἀποτελοῦν σταθμὸν ὄχι μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰδρύματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Χώρας. 'Η Διοίκησις, προκειμένου νὰ ἐφορτάσῃ τὸ γεγονός αὐτὸ μετὰ τὴν ἀρμόζουσαν λαμπρότητα, ἤρchiσεν ἤδη τὰς σχετικὰς προετοιμασίας διὰ σειρὰν ἐκδηλώσεων κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. 'Εναρξίς τούτων θὰ λάβῃ χώραν τὴν 31ην Μαρτίου 1966, ἐπέτειον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς.

Τὸ 1964 ὑπῆρξεν ἔτος ταχείας ἀνόδου εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. 'Η ἀύξησις τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν εἰσοδημάτων

έσημείωσεν αισθητήν επιτάχυνσιν, ώς επίσης και αί επενδύσεις. Τά έπιτεύγματα αυτά είναι ιδιαίτερος σημαντικά, εάν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἑλληνική οἰκονομία ἐλειτούργησε κατά τὸ ἔτος αὐτὸ ὑπὸ ἀνωμάλους ψυχολογικὰς συνθήκας, ὀφειλομένης εἰς τὴν ἔντασιν τῆς περὶ τὸ Κυπριακὸν κρίσεως. Αἱ ἐξελίξεις τοῦ 1964 ὑπογραμμίζουν, οὕτω, τὸν δυναμισμὸν τῆς καὶ τὴν ἰκανότητα ἀντιστάσεώς τῆς εἰς ἐκτάκτους καὶ σοβαροὺς κλυδωνισμούς.

Ἡ ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος ἔτους παρέχει τὸ μέτρον τῶν δυνατοτήτων τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν φάσιν αὐτὴν τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ πλαίσια. Ταυτοχρόνως ὑπογραμμίζει τὰ προβλήματα τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς φύσεως τῶν προωθητικῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ τεθοῦν εἰς κίνησιν διὰ τὴν ἐντὸς εὐλόγου χρόνου ἐπίτευξιν καὶ διατήρησιν συνθηκῶν διαβιώσεως καὶ ἀπασχολήσεως προσεγγιζουσῶν τὰ ἐπίπεδα τῶν βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Ὑφίστανται πρὸς τοῦτο ὅλαι αί δυνατότητες καὶ ἡμποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν ὅλαι αί προϋποθέσεις, ἀρκεῖ νὰ διατηρησῶμεν ἀμείωτον τὸν δυναμισμὸν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἀνέπαφον τὴν νομισματικὴν καὶ συναλλαγματικὴν τῆς ἰσορροπίαν.

I. Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1964

Αὐξησης εἰσοδήματος καὶ επενδύσεων.—Ἡ αὐξησης τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς σταθερὰς τιμὰς κατὰ τὸ 1964 ἀνῆλθεν εἰς 8,5%, ἐν συγκρίσει πρὸς αὐξησην κατὰ 8,9% τοῦ 1963. Ἡ διατήρησις τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ κατὰ τὸ 1964 ἀποτελεῖ ἐπίτευγμα ὀφειλόμενον ἐν πολλοῖς εἰς τὴν ἀκολουθηθεῖσαν πολιτικὴν ἐνισχύσεως τῶν εἰσοδημάτων τῶν κατωτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων, καὶ εἰδικώτερον τῶν ἀγροτῶν. Ἡ σχεδὸν κατὰ 8% αὐξησης τοῦ ἀγροτικῆς προϊόντος κατὰ τὸ 1964, ἐναντι 9,3% κατὰ τὸ 1963, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερος ἀξιοσημείωτον γεγονός ἐάν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ 1964 ἦτο ἔτος χαμηλῶν ἐσοδειῶν ἐλαιοκομικῶν προϊόντων. Ἐτι μεγαλύτερας σημασίας ὁμως εἶναι ἡ σημειωθεῖσα κατὰ τὸ 1964 ἐπιτάχυνσις τῆς αὐξήσεως τῶν μεταποιητικῶν δραστηριοτήτων, εἰδικώτερον δὲ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Ἡ αὐξησης τοῦ ἐκ τοῦ κλάδου τούτου εἰσοδήματος εἰς σταθερὰς τιμὰς ὑπερέβη τὸ 10% κατὰ τὸ 1964, ἐναντι 7,9% κατὰ τὸ 1963.

Παραλλήλως πρὸς τὴν αὐξησην τῆς παραγωγῆς, ἐσημειώθη καὶ οὐσιώδης αὐξησης τῶν επενδύσεων, ἀνελθοῦσα εἰς 18,4% εἰς σταθερὰς τιμὰς τοῦ 1954. Ἰδιαίτερος σημαντικὴ ἦτο ἡ αὐξησης τῶν ἰδιωτικῶν επενδύσεων, ἡ ὁποία ἀνῆλθεν εἰς 22,3%, ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι τὸ γεγονός ὅτι αί επενδύσεις εἰς τὴν βιομηχανίαν ἠυξήθησαν κατὰ 36,6%. Αἱ επενδύσεις, ἐξ ἄλλου, εἰς τὸν οἰκισμὸν ἐσημείωσαν ἄνοδον κατὰ 22%. Παραλλήλως, ἡ κατανάλωσις ἠυξήθη μὲ τὸν αὐτὸν περίπου ρυθμὸν ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, δηλαδὴ κατὰ

9%, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ποσοστὸν τῶν ἐπενδύσεων ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἐθνικῆς δαπάνης νὰ ἀνέλθῃ εἰς 19,5%, ἔναντι 18,2% κατὰ τὸ 1963.

Ἐπάρχουν, ἐπίσης, ἐνδείξεις ὅτι ἐσημειώθη καὶ αὐξήσις τῆς ἀπασχολήσεως, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς ἀνόδου τοῦ καταρτιζομένου ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας δείκτου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγεγραμμένων ἀνέργων, καίτοι τὸ τελευταῖον τοῦτο στοιχεῖον ἐπηρεάζεται καὶ ἐκ τῆς πορείας τῆς μεταναστεύσεως.

Ἐπὶ τὸ φῶς τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, τὸ 1964 ἐμφανίζεται ὡς ἔτος αἰσθητῆς ἐπιταχύνσεως τῆς οἰκονομικῆς προόδου, μάλιστα δὲ πρὸς τὰς κατευθύνσεις ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ὀδηγήσουν τελικῶς εἰς τὴν ἀπάλειψιν τῶν ὀργανικῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν παγίωσιν τῆς προοπτικῆς ταχείας ἀνόδου τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως καὶ ἀπασχολήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀνοδικῆς πορείας τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων.

Τὰ φαινόμενα αὐξήσεως τῆς ζητήσεως καὶ αἱ τιμαί. — Παρὰ τὴν ἀλήθειαν ὅμως πρὸς τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς ἐξελίξεις, ἐξεδηλώθησαν κατὰ τὸ 1964 καὶ ὠρισμένα συμπτώματα ταχείας αὐξήσεως τῆς ζητήσεως. Εἰς αὐτὰ προσετέθησαν καὶ αἱ πιέσεις ἐκ τῶν ψυχολογικῶν ἀντιδράσεων τοῦ κοινοῦ κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἐξελίξεως τοῦ Κυπριακοῦ. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἀποτελοῦν, βεβαίως, ἐκδήλωσιν ἀδυναμίας. Ὅσακις ὅμως τὰ αἷτια ἐπισημαίνονται ἐγκαίρως καὶ ἀντιμετωπίζονται καταλλήλως, ἀποφεύγονται διαταραχαὶ δυνάμεναι νὰ θέσουν εἰς κίνδυνον τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τοῦ τόπου.

Αἱ σημειωθεῖσαι κατὰ τὸ 1964 πιέσεις ἐντὸς τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας ἐξεδηλώθησαν κυρίως εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν. Ταυτοχρόνως ὅμως φαίνεται ὅτι ἐπηρεάσαν τὸ κοινόν, περισσότερο ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐπενδύσεως τῶν ἀποταμιεύσεων τοῦ εἰς κερδοσκοπικὰς τοποθετήσεις, ἢ εἰς τοποθετήσεις ἀσφαλείας, ὡς τὰ ἀκίνητα. Ἀντιθέτως, αἱ ἀναφερθεῖσαι πιέσεις μικρὰν μόνον ἐπίπτωσιν εἶχον ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν.

Ἡ ἀνοδος τοῦ τιμαρίθμου καταναλωτοῦ δὲν ὑπερέβη τὸ 1,5%, ἔναντι αὐξήσεως 1,3% κατὰ τὸ 1963. Τὸ ποσοστὸν αὐτὸ εἶναι εὐνοϊκόν, ἂν συγκριθῇ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ αὐξήσεως τῶν τιμαρίθμων εἰς ἄλλας χώρας, περιλαμβανομένων καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ὅπου αἱ τιμαὶ καταναλωτοῦ ηὐξήθησαν κατὰ ποσοστὸν κυμαινόμενον μεταξὺ 1,9% καὶ 5,4%. Ἡ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς εὐνοϊκῆς ἐξέλιξις τῶν τιμῶν ὀφείλεται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν εἰς τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐλαστικότητα τῆς ἐγχωρίου προσφορᾶς ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διοχέτευσιν σημαντικοῦ μέρους τῆς ηὐξημένης ζητήσεως πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν. — Τὸ πλεόν χαρακτηριστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν διαμορφωθείσων συνθηκῶν αὐξήσεως τῆς ζητήσεως κατὰ τὸ 1964 ὑπῆρξε, πλὴν τῆς αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν. Ἡ αὐξησις τῶν εἰσαγωγῶν ἀνῆλθεν εἰς 132 ἑκατ. δολλαρίων, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1963 καὶ 1964, ἔναντι ἀντιστοίχου αὐξήσεως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1962 καὶ 1963 κατὰ 91 ἑκατ. δολλαρίων. Σημαντικὸν ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσαγωγῶν ἀφορᾷ εἰς κεφαλαιουχικά ἀγαθὰ καὶ πρώτας ὕλας διὰ τὴν ἐλληνικὴν βιομηχανίαν. Τὸ σύνολον τῶν τρεχουσῶν εἰς συνάλλαγμα δαπανῶν τῆς Χώρας ἀνῆλθεν οὕτω κατὰ τὸ 1964 εἰς 993 ἑκατ. δολλαρίων περίπου, ἔναντι 831 ἑκατ. κατὰ τὸ 1963. Ἐναντι τῆς τοιαύτης αὐξήσεως τῶν εἰς συνάλλαγμα δαπανῶν, αἱ συναλλαγματικαὶ εἰσπράξεις ἐξ ἐξαγωγῶν ἐσημείωσαν μικρὰν αὐξήσιν, ἀνελθοῦσαι εἰς 308 ἑκατ. δολλαρίων, ἔναντι 296 ἑκατ. κατὰ τὸ 1963, οἱ δὲ ἄδηλοι πόροι ηὔξηθησαν κατὰ 25 ἑκατ. ἔναντι 75 ἑκατ. δολλαρίων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Οὕτω, τὸ σύνολον τῶν τρεχουσῶν συναλλαγματικῶν εἰσπράξεων ἀνῆλθεν εἰς 788 ἑκατ. δολλαρίων περίπου, ἔναντι 750 ἑκατ. τοῦ προηγούμενου ἔτους, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διαμόρφωσιν ἐλλείμματος ἐκ τρεχουσῶν συναλλαγῶν 205 ἑκατ. δολλαρίων, ἔναντι 80 ἑκατ. κατὰ τὸ 1963.

Ἰσχυρὰ ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς Χώρας. — Τὸ ἐλλείμμα ἐκαλύφθη, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, κατὰ τὸ μέγιστον αὐτοῦ μέρος δι' εἰσορῆς κεφαλαίων καὶ διὰ δανεισμοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, κυρίως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου καὶ δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Τὰ εἰς συνάλλαγμα διαθέσιμα τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐμειώθησαν οὕτω κατὰ 11,6 ἑκατ. δολλαρίων. Παρέμεινεν οὕτως ἰσχυρὰ ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς Χώρας.

Αἱ ἐξελίξεις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κατὰ τὸ 1964 ὀδηγοῦν εἰς δύο βασικῆς σημασίας συμπεράσματα : Πρῶτον, ὅτι μὲ τὴν παροῦσαν διάρθρωσιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς, ἡ διεύρυνσις τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς δύναται νὰ ἀποτελέσῃ παράγοντα προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας μόνον ἐφ' ὅσον προωθοῦνται παραλλήλως καὶ αἱ ἐξαγωγαί.

Τὸ δεύτερον συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ ἐξάρτησις τῆς συναλλαγματικῆς ἰσορροπίας τῆς Χώρας ἐκ τῶν ἀδήλων πόρων ἀποτελεῖ στοιχεῖον ἀδυναμίας, διότι αἱ ἄδηλοι συναλλαγματικαὶ εἰσπράξεις ὑπόκεινται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν εἰς ἐξωοικονομικὰς ἐπιδράσεις, μὴ δυναμένας νὰ ἐλεγχθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἡ ἀνάγκη διατηρήσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἰσχύος. — Ἡ διατήρησις ἰσχυρᾶς συναλλαγματικῆς θέσεως ἀποτελεῖ, εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, βασικὸν παράγοντα ὄχι μόνον σταθερότητος ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῆς προόδου. Καὶ τοῦτο, ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγῳ τῆς μεγίστης ἐξαρτήσεως τῆς ἐλληνικῆς οἰκο-

νομίας — καὶ ἐπομένως καὶ τῶν προοπτικῶν ἀναπτύξεώς της — ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῶν εὐρυτάτων δυνατοτήτων τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀντλήσῃ πόρους ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ δὴ, ἡ συμβολὴ τῶν ξένων κεφαλαίων εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν εἶναι σημαντικὴ. Ἡ συνολικὴ εἰσροὴ ἰδιωτικῶν κεφαλαίων ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1964 εἰς 106 ἑκατ. δολλαρίων, ὑπάρχουν δὲ λίαν εὐοίωνοι προοπτικαὶ διευρύνσεως τῆς εἰσροῆς καὶ διοχετευσέως των εἰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις. Ἡ ἐπιτυχία ὅμως πάσης προσπάθειάς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διατηρήσεως τοῦ δυναμισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἰσχύος τῆς Χώρας. Ταῦτα προϋποθέτουν κατὰ κύριον λόγον ἔντασιν τῶν ἐξαγωγικῶν προσπαθειῶν, τόσον πρὸς ἐξασφάλισιν μείζονος βαθμοῦ σταθερότητος εἰς τὰς συναλλαγματικὰς εἰσπράξεις ὅσον καὶ διὰ τὴν δημιουργίαν ἐνὸς νέου ὑγιοῦς καὶ ἰσχυροῦ προωθητικοῦ παράγοντος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐντασις τῆς ἐξαγωγικῆς προσπάθειας. — Πρέπει νὰ καταστῇ γενικὴ συνείδησις ὅτι, ὑπὸ τὰς συγχρόνους οἰκονομικὰς καὶ τεχνικὰς συνθήκας, ἡ ταχέια ἀνάπτυξις οἰκονομιῶν ὡς ἡ ἑλληνικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἱκανότητός των ὅπως ἀναπτύξουν τὰς ἐξαγωγὰς. Καὶ τοῦτο διὰ δύο κυρίως λόγους: Πρῶτον, διότι ἡ αὐξήσις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος συνδέεται — ὡς διδάσκει καὶ ἡ ἑλληνικὴ πεῖρα — μὲ ἔτι ταχύτεραν αὐξήσιν τῆς ζήτησεως δι' εἰσαγωγὰς ἢ παράλληλος, συνεπῶς, αὐξήσις τῶν συναλλαγματικῶν εἰσπράξεων διὰ τῶν ἐξαγωγῶν ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν διατήρησιν ἱκανοποιητικοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων. Δεύτερον, διότι ὁ προσανατολισμὸς τῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς μεγάλας ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλεστέραν καὶ ὑγιειντέραν μέθοδον διὰ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς παραγωγικότητος, ἕνεκα τοῦ μικροῦ μεγέθους τῆς ἑλληνικῆς ἀγορᾶς.

Ἡ σημασία τῆς ὑποκαταστάσεως εἰσαγωγῶν δι' ἐγχωρίως παραγομένων προϊόντων. — Ἡ συνεισφορὰ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὸ ἰσοζύγιον ἐξωτερικῶν πληρωμῶν τῆς Χώρας εἶναι σημαντικὴ. Ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ, μεγάλα ἐπιτεύγματα. Διὰ τῆς παραγωγῆς προϊόντων ὑψηλῆς ποιότητος εἰς σημαντικὰς ποσότητας ἐπέτυχεν εἰς πλείστας περιπτώσεις νὰ ὑποκαθιστᾷ εἰσαγωγὰς καὶ νὰ αὐξάνῃ διαρκῶς τὴν συμμετοχὴν της εἰς τὴν κάλυψιν τῆς ζήτησεως. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, ἡ συμβολὴ της εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς Χώρας εἶναι μεγάλη καὶ ἀξία παντὸς ἐπαίνου, δικαιοδογεῖ δὲ ἀπολύτως πᾶσαν αἰσιοδοξίαν διὰ τὸ μέλλον.

Ἡ μέχρι τοῦδε πεῖρα καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ ἄλλων οἰκονομιῶν ἔχει

ἀποδείξει, ἐν τούτοις, ὅτι ἢ εἰς εὐρεῖαν ἑκτασιν ὑποκατάστασις εἰσαγωγῶν δι' ἐγχωρίων προϊόντων, δὲν ἀρκεῖ μόνη διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς σταθερότητος εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν.

Θὰ ἦτο ὑποτιμητικὸν διὰ τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν καὶ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτεύγματα τῆς νὰ ὑποθεθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀναπτύξῃ σημαντικὴν ἐξαγωγικὴν δραστηριότητα. Εἰς ἄλλας χώρας, ἀναλόγου ἐπιπέδου ἀναπτύξεως μὲ τὴν Ἑλλάδα, αἱ βιομηχανικαὶ ἐξαγωγαὶ ἔχουν λάβει σημαντικὴν ἑκτασιν.

Ἐπεκτατικοὶ τῆς ζητήσεως παράγοντες καὶ ψυχολογικαὶ ἀντιδράσεις. — Παραλλήλως πρὸς τὴν ἑκτασιν τῆς ἐξαγωγικῆς προσπάθειάς εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκρατηθοῦν ἐντὸς ὠρισμένων πλαισίων καὶ οἱ ἐπεκτατικοὶ ἐκεῖνοι παράγοντες οἱ ὅποιοι προκαλοῦν αὐξήσιν τῆς ζητήσεως δυσανάλογον πρὸς τοὺς πόρους τῆς Χώρας.

Εἶναι βεβαίως, ἀληθές ὅτι κατὰ τὸ 1964 τὰ φαινόμενα ἐντόνου πίεσεως τῆς ζητήσεως ἐνισχύθησαν ἐν πολλοῖς ἐκ ψυχολογικῶν αἰτίων, ὀφειλομένων εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῆς περὶ τὸ Κυπριακὸν κρίσεως. Αἱ ἐπιδράσεις αὗται ἦσαν κυρίως ἡ δημιουργία αἰχμῶν εἰς τὴν ζήτησιν χρυσοῦ, ἡ μείωσις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν εἰς τὰς τραπέζας καταθέσεων καὶ ἡ μείωσις ὠρισμένων ἰδιαιτέρως εὐαισθητῶν κατηγοριῶν συναλλαγματικῶν εἰσπράξεων ὡς εἶναι τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα καὶ τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἀντέστη ἐν τῷ συνόλῳ ἐπιτυχῶς εἰς τὰς ἐμφανισθείσας κατὰ τὸ 1964 πιέσεις ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς εὐρωστίας καὶ τῆς ἀντοχῆς τῆς. Διὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὁμοῦ αἱ δημιουργηθεῖσαι ψυχολογικαὶ συνθήκαι ἀσταθείας, παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀναλωθοῦν σημαντικὰ μέσα. Τὸ γεγονός αὐτό, ὡς καὶ ἡ ἐκ νέου ἀποδειχθεῖσα ἰδιαιτέρα εὐαισθησία τοῦ κοινοῦ — ὑπόλειμμα τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ παρελθόντος — εἰς πᾶν γεγονός δυνάμενον καὶ ἐκ τοῦ μακρόθεν νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν σταθερότητα τῆς οἰκονομίας, ὑπογραμμίζουν τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως παγίως σταθερῶν καὶ ὑγιῶν συνθηκῶν. Ὅπως ἰδιαιτέρως σημασίας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι ἡ ἐξέλιξις τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων καὶ τῆς ἐν γένει κρατικῆς δραστηριότητος.

Αὐξήσις χρηματικῶν εἰσοδημάτων πέραν τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς. — Ἡ αὐξήσις τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων κατὰ τὸ 1964 ὑπῆρξεν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς αἰσθητῶς ταχύτερα τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς. Ἰδιαιτέρως σημαντικὴ ἦτο ἡ ἀπόκλισις μεταξύ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα καὶ εἰς τὸν τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως, ἡ διαφορὰ μεταξύ τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰς τρεχούσας τιμὰς καὶ τοῦ εἰς σταθερὰς τιμὰς εἰσοδήματος ἦτο μικροτέρα, ἀλλὰ πάντως σημαν-

τική. Ἡ ἀπόκλισις εἶναι ἔτι μεγαλύτερα, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἔξαγορά καὶ ἀποθεματοποιήσις σημαντικῶν ποσοτήτων σίτου καὶ καπνοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, διότι αὕτη συνεπάγεται (μέχρι τῆς τελικῆς διαθέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους συγκεντρωθέντων προϊόντων) αὐξησιν τῶν εἰσοδημάτων ἀνευ ἀντιστοίχου αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς ἀγαθῶν.

Κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ χρηματικὰ εἰσοδήματα.—Ἡ αὐξησις τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἀποτελεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διεθνῆς φαινόμενον καὶ ἀντανακλᾷ τὴν ἐφαρμοζομένην κοινωνικὴν πολιτικὴν καὶ τὰς προσπάθειας τῶν κατωτέρων ἰδίως εἰσοδηματικῶν τάξεων διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεώς των. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς αἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα σημειωθεῖσαι ἐξελίξεις, τόσον κατὰ τὸ 1964 ὅσον καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, δὲν ἀποτελοῦν ἐξαιρέσιν, εἰμὴ μόνον καθ' ὃ μέτρον ἡ ἀπόκλισις μεταξὺ εἰσοδημάτων καὶ παραγωγῆς τείνει νὰ διευρυνθῆ, ὡς συνέβη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα θετικῆς καὶ συνεποῦς πολιτικῆς διὰ τὴν σταθερὰν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν κατωτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητον κοινωνικὴν ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὴν ἀνάγκην. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι ἀπαραίτητος ἡ διατήρησις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Διότι, ἄλλως, τὰ παρεχόμενα πλεονεκτήματα ταχέως ἐξανεμίζονται διὰ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν. Κοινωνικὴ πολιτικὴ ἡ ὅποια θὰ ὠδήγει εἰς τὴν δημιουργίαν πληθωρικῶν πιέσεων θὰ ἦτο καταλυτικὴ τοῦ ἰδίου αὐτῆς σκοποῦ.

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναληφθῆ εὐρυτάτη προσπάθεια διαφωτίσεως τοῦ κοινοῦ, ἰδιαιτέρως δὲ τῶν τάξεων ἐκείνων αἱ ὅποια ζητοῦν ἀπὸ τὸ Κράτος αὐξησιν τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων ταχύτεραν τῆς ἐπιτρεπομένης ἀπὸ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς. Ἀποτελεῖ δυσβάστακτον βᾶρος διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἡ ἐπιδιώξις βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν τάξεων αὐτῶν δι' ἠϋξημένης παραγωγῆς μὴ ἀνταγωνιστικῶν προϊόντων, ἢ διὰ τῆς προβολῆς ἀπαιτήσεων δι' ὑψηλοτέρας ἀμοιβάς, ἢ ἀκόμη, διὰ τὴν ἔξαγορὰν καὶ ἀποθεματοποιήσιν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγροτικῶν προϊόντων εἰς τιμὰς μὴ ἀνταγωνιστικάς. Ἡ ἐφαρμογὴ τοιαύτης πολιτικῆς πρέπει νὰ ἔχη χαρακτῆρα μεταβατικόν, ἢ δὲ στήριξις μὴ ἀνταγωνιστικῶν τιμῶν εἰς τὰ ἀγροτικά προϊόντα πρέπει νὰ βαίνη προοδευτικῶς μειουμένη μέχρις ὅτου ἐπιτευχθῆ ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν. Ἄλλως, ἐναντι μιᾶς προσωρινῆς ψευδαισθήσεως εὐημερίας, ἐνδέχεται νὰ προκληθῆ ἀναστολὴ ἢ ἐπιβράδυνσις τῆς οἰκονομικῆς προόδου.

Ἦδη ἐφαρμόζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως σημαντικῶς ἐνεργότερα καὶ εὐρυτέρα ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν κοινωνικὴ πολιτικὴ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῶν ἀσθενεστέρων τάξεων. Παρέχονται εἰς διευρυνομένην

κλίμακα βασικά κοινωνικά υπηρεσίες, ήτοι εκπαιδευσις, υγειονομική περίθαλψις και κοινωνική ασφάλισις ἐν γένει, περαιτέρω δέ, διὰ τοῦ δημοσιονομικοῦ μηχανισμοῦ. εἰσοδηματικά ἐνισχύσεις, ἰδίως πρὸς τοὺς ἀγρότας.

Στήριξις τιμῶν ἀγροτικῶν προϊόντων. — Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεχισθῆ καὶ νὰ ἐνισχυθῆ, ἰδίως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς παροχῆς κινήτρων διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς συνθέσεως τῆς παραγωγῆς. Παραλλήλως, ὅμως, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσαρμοσθῆ καταλλήλως καὶ ἡ πολιτικὴ στηρίξεως τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ προωθοῦνται καλλιέργειαι μὴ δημιουργοῦσαι δυσβάστακτα βάρη διὰ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν. Συναφῶς, δεόν νὰ ὑπογραμμισθῆ ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1964 ἐμφανίζει ἀδυναμίας, χαρακτηριζομένης ἀπὸ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς σίτου κατὰ 56% καὶ τὴν μείωσιν τῆς παραγωγῆς βάμβακος κατὰ 31%. Ἰπάρχουν δὲ ἐνδείξεις ὅτι ἀναλόγους ἀδυναμίας θὰ ἐμφανίσῃ καὶ ἡ παραγωγή τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Αἱ ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς ὑψηλῆς παραγωγῆς προϊόντων μὴ δυναμένων νὰ τοποθετηθοῦν εὐχερῶς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγοράν ἢ τὸ ἐξωτερικὸν δεόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ Κράτους, διὰ τῆς θέσεως εἰς λειτουργίαν ἀντισταθμιστικῶν μηχανισμῶν. Τὰ ἐξαγγελθέντα κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον μέτρα ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ σίτου καὶ τὴν ἐνίσχυσιν ἐτέρων πλέον δυναμικῶν καλλιεργειῶν ἀποτελοῦν σοβαρὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆν. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ μὲ τὰς συνεπείας καὶ νὰ ἐνισχυθῆ κατὰ τὴν ἐπομένῃ καλλιεργητικὴν περίοδον. Περαιτέρω, πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ πρόσφατος ἐμπειρία, ἡ ὅποια ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν λαμβανομένων μέτρων ἐξαρτᾶται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἐκ τῆς προσαρμογῆς τῶν πρὸς τὰς ἐξελίξεις εἰς τὰς συγκριτικὰς ἀποδόσεις τῶν διαφόρων καλλιεργειῶν.

Εἰς τὴν παγίωσιν τῆς προστασίας καὶ τὴν σταθεροποίησιν τῶν εἰσοδημάτων τῶν παραγωγῶν δύναται οὐσιωδῶς νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ ὑπὸ διαπραγματεύσιν ἐναρμόνισις τῆς ἑλληνικῆς γεωργικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς κοινότητος. Δι' αὐτῆς θὰ ἐνταχθῆ ἡ ἑλληνικὴ γεωργία εἰς ἓνα εὐρὺν προστατευόμενον χῶρον μὲ κοινὰς τιμὰς στηρίξεως τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων καὶ προνομιακὴν μεταχείρισιν ἔναντι τῶν προϊόντων τρίτων χωρῶν. Εἰς τὸν χῶρον αὐτὸν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ αἱ ἐξαγωγαὶ γεωργικῶν προϊόντων μὴ ἐξαγωγίμων μέχρι τοῦδε, ὡς π.χ. ὁ σκληρὸς σῖτος. Ἐξ ἄλλου, ἐφ' ὅσον ἡ ἑλληνικὴ γεωργία ἐνταχθῆ εἰς τὴν κοινοτικὴν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς οἰκονομικοὺς ὁρους πρὸς τὰς μετεχούσας εἰς τὴν Κοινότητα χώρας, θὰ εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ ἀντλήσις πόρων ἐκ τῆς Κοινότητος εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἑλληνικῶν διὰ τὴν στήριξιν τῆς ἑλληνικῆς γεωργικῆς πολιτικῆς. Εἶναι διὰ τοῦτο ἀπολύτως σκόπιμον νὰ κατευθυνθῆ ἀπὸ τοῦδε ἡ πολιτικὴ ἀναδιαρθρώσεως τῶν καλλιεργειῶν

καὶ πρὸς τὰς δυνατότητας τὰς ὁποίας διανοίγει ἡ προοπτικὴ τῆς ἐναρμονίσεως τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς κοινοτικῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς.

Ἡ σύνθεσις τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων.—Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει, ἐξ ἄλλου, νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ σημερινόν του ἐπίπεδον ἀποτελεῖ ἰσχυρότατον ὄργανον προωθήσεως καὶ κατευθύνσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Σημασίαν δὲν ἔχουν μόνον τὰ μεγάλα ἔργα τὰ ἐνδιαφέροντα ὀλόκληρον τὴν Χώραν ἢ ομάδας περιοχῶν, ὡς π.χ. αἱ ὀδικαὶ ἀρτηρίαι καὶ τὰ ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα. Εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικὴ καὶ ἡ μορφή καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἔργων τοπικῆς σημασίας. Πολλὰ τοιαῦτα ἔργα ἐκτελοῦνται ἤδη εἰς ὅλην τὴν Χώραν καὶ ἀντιπροσωπεύουν σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ συνόλου τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων. Διὰ νὰ ἀποδώσουν ὁμῶς τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, διὰ νὰ ἐπιταχύνουν δηλαδὴ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν πρόοδον τῆς ἐπαρχίας, ταυτοχρόνως δὲ νὰ συμβάλουν θετικῶς εἰς τὴν γενικὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τὰ ἔργα αὐτὰ πρέπει νὰ σχεδιασθοῦν μὲ ἐπίκεντρον τὴν δημιουργίαν νέων πόλων ἀναπτύξεως εἰς τὴν περιφέρειαν. Τοιούτους πόλους δύνανται νὰ ἀποτελέσουν αἱ βιομηχανικαὶ περιοχαί, τὰ νέα τουριστικὰ κέντρα ἢ ἡ διάνοξις νέων ὁδῶν ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὡς ἡ μελετωμένη νέα πύλη πρὸς τὴν Δύσιν.

Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι μείζονος κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς σημασίας, ἀποτελοῦν δὲ τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῶν νέων πολιτιστικῶν καὶ μορφωτικῶν κέντρων, τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων ἐπιδιώκει ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς ἐξαγγελθείσης δημιουργίας νέων σχολῶν ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως εἰς διαφόρους ἐπαρχιακὰς πόλεις. Μεγίστη προτεραιότης πρέπει, συνεπῶς, νὰ δοθῇ εἰς τὰ ἔργα αὐτά, μὲ κατάλληλον συγκέντρωσιν μέσων καὶ προσπαθειῶν. Ἄλλως σημαντικοὶ πόροι κινδυνεύουν νὰ κατασπαροῦν εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἔργων μὲ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα πολὺ μικρότερα τῶν ὧσων δύνανται νὰ ἐπιτευχθοῦν καὶ χωρὶς νὰ τονωθοῦν εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν βαθμὸν αἱ ζωτικαὶ δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας καὶ ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος τῆς Χώρας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς.

Ὁ ρόλος τοῦ Κράτους εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.— Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ ὑγιὲς προγραμματισμὸς εἶναι ἡ βασικὴ προϋπόθεσις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας. Ἄλλὰ προϋπόθεσις τοῦ ὑγιοῦς προγραμματισμοῦ εἶναι πρὸ παντὸς ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ πρώτου φορέως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, δηλαδὴ τοῦ Κράτους. Ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως, τοῦτο ἀντιμετωπίζει τὰ ἴδια προβλήματα ὀργανώσεως, λειτουργίας καὶ ἀπυδοτικότητος ὅπως καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις. Ἄλλὰ τὸ Κράτος δὲν ἔχει μόνον τὴν εὐθύνην τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων καὶ τῶν ἔργων ὑποδομῆς. Ἐπεκτείνει τὴν δραστηριότητά του καὶ εἰς τὸν συντονισμὸν τῶν προσπαθειῶν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Λόγω αὐτῆς τῆς ἐκτάσεως τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ

Κράτους, τυχόν ανεπάρκεια τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ των ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀνυπολόγιστον σπάταλην ὕλικῶν πόρων καί, γενικώτερον, ἐπιβάρυνσιν τῆς ὅλης οἰκονομίας.

Τὸ ἰσχύον γραφειοκρατικὸν σύστημα ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἀνασχετικὸν παράγοντα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ συντονιστικὸς ρόλος τοῦ Κράτους εἰς τὴν δραστηριότητα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν καθημερινὴν ἐπαφὴν τῶν ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν μὲ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, τόσον κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἰδρύσεως νέων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων ὅσον καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας αὐτῶν. Ἐὰν ὁμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν χαμηλὸν βαθμὸν παραγωγικότητος τῆς ἐλληνικῆς Διοικήσεως, ἢ ὑπ' αὐτῆς παρακολούθησις ταχέος ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καθίσταται ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνέφικτος. Οὕτω, ἡ Διοίκησις, ἀντὶ νὰ ἀποτελῇ προωθητικὸν παράγοντα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, μεταβάλλεται εἰς ἀνασταλτικὸν παράγοντα αὐτῆς.

Μέχρις οὗτο ἀναδιοργανωθῆ ἐκ βάρων τὸ διοικητικὸν μας σύστημα καὶ αὐξήθῃ ἡ παραγωγικότης τῆς Διοικήσεως εἰς βαθμὸν ἐπιτρέποντα τὴν παρακολούθησιν ἐνὸς ταχέος ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐπιβάλλεται ὅπως τὸ σύστημα τῶν προηγουμένων ἀδειῶν τῆς Διοικήσεως διὰ πᾶσαν ἐνέργειαν εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα ἀντικατασταθῇ, ἔστω μεταβατικῶς, διὰ συστήματος «κανονιστικῶν διατάξεων», ἢ συμμόρφωσις πρὸς τὰς ὁποίας θὰ ἀφίεται εἰς τὴν εὐθύνην τῶν πολιτῶν. Εἶναι ὄντως ἀδύνατος ἡ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας ἐπίτευξις ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως, ὅταν οἱ πολῖται εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ διέρχωνται τὰς ἡμέρας των εἰς τοὺς διαδρόμους τῶν Ὑπουργείων ἀντὶ νὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἐργοτάξια μὲ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος καὶ ἀποδορικότητος τῶν ἐπιχειρήσεών των.

II. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Καταθέσεις. — Τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων εἰς τραπεζὰς καὶ εἰδικούς πιστωτικὸς ὀργανισμοὺς ηὐξήθη κατὰ 4,4 δισεκατ. δραχμῶν, ἢ 13%, κατὰ τὸ 1964, ἐναντι αὐξήσεως κατὰ 6,7 δισεκατ. δρχ., ἢ 25%, κατὰ τὸ 1963. Αἱ εἰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς καταθέσεις ηὐξήθησαν κατὰ 1,9 δισεκατ., ἢ κατὰ 3% περίπου, ἐναντι ἀντιστοίχου αὐξήσεως κατὰ 4,4 δισεκατ. δραχμῶν, ἢ 25%, τὸ 1963. Ἀνάλογος ὑπῆρξεν ἡ ἐξέλιξις καὶ τῶν καταθέσεων εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν.

Παρουσιάζεται οὕτω γενικὴ ἀνάσχεσις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν καταθέσεων κατὰ τὸ 1964, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς τὰς διαμορφωθείσας δυσμενεῖς ψυχολογικὰς συνθήκας, λόγῳ ἐξωοικονομικῶν ἰδίως παραγόντων. Παρὰ ταῦτα, εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιτευχθείσης προόδου εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ αἰσθηματος ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸ ἐθνικὸν νόμισμα τὸ γεγονός ὅτι ἡ

ὄξυτάτη διεθνῆς κρίσις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη ἡ Χώρα ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1963 δὲν ἐπῆρεασεν εἰμὴ σχεδὸν ὀριακῶς τὴν ἔφεσιν τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς διατήρησιν τῶν ἀποταμιεύσεων τοῦ εἰς δραχμὰς. Εἶναι ἐπίσης οὐσιῶδες νὰ παρατηρηθῇ ὅτι, παρὰ τὰς σημειωθείσας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους διακυμάνσεις, τὸ ὕψος τῶν καταθέσεων παρέμεινε σταθερῶς καὶ αἰσθητῶς ἀνώτερον τῶν ἀντιστοιχῶν ἐπιπέδων τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Ἡ σημειωθείσα κατὰ τὸ 1964 ἀναταραχὴ ὑπῆρξεν ἀνομφισβητήτως παροδική. Ἦδη ἀπὸ τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1964 ἐπανήλθομεν εἰς περισσότερον ὀμαλὰς συνθήκας, μετ' ἐμφανῆ τὴν τάσιν ἐκ νέου ἀνόδου τῶν εἰς τὰς τραπεζὰς καταθέσεων.

Χορηγήσεις.—Τὸ σύνολον τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἠϋξήθη, μεταξύ τοῦ Δεκεμβρίου 1963 καὶ τοῦ Δεκεμβρίου 1964 ἀπὸ 45,2 δισεκατ. δραχμῶν εἰς 52 δισεκατ. δραχμῶν. Ἡ συνολικὴ αὐξήσις ἀνήλθεν οὕτω εἰς 6,8 δισεκατ. δραχμῶν, ἢ εἰς 15% περίπου. Ἐναντι τῆς ὡς ἄνω αὐξήσεως τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως, ἡ ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ἠϋξήθη ἀπὸ 23,3 δισεκατ. δραχμῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1963 εἰς 25,8 δισεκατ. δραχμῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1964, ἦτοι κατὰ 2,5 δισεκατ. δραχμῶν, ἢ ποσοστὸν 11% περίπου, ἐναντι ἀντιστοιχοῦ αὐξήσεως μεταξύ τοῦ τέλους τοῦ 1962 γαί τοῦ τέλους τοῦ 1963 κατὰ 5,6 δισεκατ. δραχμῶν, ἢ κατὰ 30% περίπου. Ὅμοίως ἠϋξημέναι εἶναι καὶ αἱ χορηγήσεις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὡς τοῦτο ἀναπτύσσεται εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς.

Αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι συμμετέχουν κατὰ σημαντικῶς μικρότερον ποσοστὸν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ 1964 ἢ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Τοῦτο ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸν βραδύτερον ρυθμὸν αὐξήσεως τῶν καταθέσεων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἰδιαιτέρως ταχεῖαν αὐξήσιν τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας ἐκτὸς τῶν ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς καλυπτομένων τομέων ὑπὸ τῶν εἰδικῶν πιστωτικῶν ὀργανισμῶν καὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ μέγιστον μέρος τῆς ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἠϋξημένης χρηματοδοτήσεως κατηυθύνθη πρὸς τὴν βιομηχανίαν, αἱ πρὸς τὴν ὁποίαν χορηγήσεις ἠϋξήθησαν κατὰ 1,7 δισεκατ. δραχμῶν περίπου μεταξύ Δεκεμβρίου 1963 καὶ 1964 καὶ ἀπερρόφησαν οὕτω ποσοστὸν 65% περίπου τῆς συνολικῆς αὐξήσεως. Ἡ ἀντίστοιχος αὐξήσις τῶν πρὸς τὴν βιομηχανίαν χορηγήσεων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχεν ἀνέλθει εἰς 1.760 ἑκατομμύρια.

Αἱ πρὸς τὸ ἐμπόριον πιστώσεις τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἠϋξήθησαν κατὰ 614 ἑκατ. δραχ., ἦτοι ποσοστὸν 9% περίπου, ἐναντι ἀντιστοιχοῦ αὐξήσεως κατὰ 1.402 ἑκατ., ἢ 24% περίπου, κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Αἱ διαμορφωθείσαι κατὰ τὸ 1964 ἀσυνήθεις συνθήκαι εἰς τὴν χρηματα-

γοράν επέβαλον εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπέζας τὴν ἀνάγκην ὠρισμένων προσαρμογῶν εἰς τὴν δραστηριότητά των καὶ τὴν ἐξασφάλισιν μεγαλύτερας ἐλαστικότητος εἰς τὰς χορηγήσεις.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὴν περίοδον Ἀυγούστου καὶ Σεπτεμβρίου 1964, ὅτε ἐσημειώθησαν ἀναλήψεις καταθέσεων, παρέστη ἀνάγκη ὕπως συγκρατηθῇ ἡ αὔξεις τῶν χορηγήσεων, χωρὶς καὶ τοῦτο νὰ σημαίνει περιορισμὸν τῶν πρὸς τὴν οἰκονομίαν παρεχομένων πιστωτικῶν διευκολύνσεων. Αἱ χορηγήσεις τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν καθ' ὅλον τὸ τρίμηνον Ἰουλίου-Σεπτεμβρίου διεκυμάνθησαν εἰς ἐπίπεδα αἰσθητῶς ἀνώτερα τοῦ Ἰουνίου 1964. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς χορηγήσεις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἐξησφαλίσθη οὕτω ἡ ὁμαλὴ κάλυψις τῶν πιστωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως. Τοῦτο ὁμως, βεβαίως, κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν μείωσιν τῶν καταθέσεων τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν περαιτέρω ἀντλήσιν κεφαλαίων ἐκ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς εἴτε ὑπὸ μορφήν ἀναπροεξοφλήσεως εἴτε ὑπὸ μορφήν προσωρινῶν ἀνοιγμάτων εἰς τοὺς τρεχομένους λογαριασμούς. Ἡ αἰχμὴ τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐνεφανίσθη κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον καὶ ἦτο τῆς τάξεως τῶν 1.700 ἐκατ. δραχμῶν.

III. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἡ περαιτέρω βελτίωσις τῆς λειτουργίας τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. — Κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴν τῆς ἐντόνου ἐπιταχύνσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τὸ κύριον μέλημα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ διατήρησις τῆς εὐελιξίας τοῦ τραπεζικοῦ μας συστήματος. Τὸ θέμα αὐτὸ συνδέεται ἀφ' ἑνὸς μὲν μετὰς μεθόδους καὶ τὰ μέσα ἀσκήσεως τῆς μακροπροθέσου πίστεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν ὠρισμένων βασικῆς σημασίας κατευθύνσεων τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς.

Ἀναθεώρησις πιστωτικῶν κανόνων.— Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων λειτουργεῖ ὑπὸ τὸ βᾶρος δυσαναλόγως μεγάλων ἀναγκῶν εἰς κεφάλαιον κινήσεως, αἱ ὁποῖαι εἰς πλείστας περιπτώσεις ἔχουν ὀδηγήσει εἰς ὑπερδανεισμὸν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν εἰς τὴν ἀκολουθηθεῖσαν πολιτικὴν πιστοδοτήσεως τοῦ ἐμπόριου μέσω τῆς βιομηχανίας. Μὲ τὴν ταχειᾶν ἐπέκτασιν ὁμως τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς οἰκονομίας πιστωτικῶν μέσων ἔχει καταστῆ ἀμφίβολον ἂν ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἀποδίδῃ πλέον τὰ ἐπιδιωκόμενα ἀποτελέσματα, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀποφυγὴν πιστωτικῶν διαρροῶν. Παράλληλως, ἔχει δημιουργήσει σοβαρὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα χρῆζουσι συστηματικῆς ἀντιμετωπίσεως.

Ἐν πρώτοις, ἡ ὑπὸ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων παροχὴ πιστωτικῶν

εὐκολιῶν ἀποτελεῖ πλέον βασικὸν μέσον προωθήσεως τῶν πωλήσεων καὶ τείνει νὰ διαστρέψῃ τὰς συνθήκας τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, καθ' ἃ μέτρον μειώνει τὴν σημασίαν τῶν τιμῶν καὶ τῆς ποιότητος ὡς κυρίων προσδιοριστικῶν παραγόντων τῆς ἀνταγωνιστικῆς θέσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Πέραν τούτου, ἡ ἀκολουθηθεῖσα μέχρι τοῦδε πολιτικὴ ἔχει ὀδηγήσει εἰς περιορισμὸν τῆς ρευστότητος τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰς αἰσθητὴν μείωσιν τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας τῶν ἀπασχολουμένων κεφαλαίων, μὲ ἀποτελέσματα τὴν αὐξοῦσαν ἐξάρτησίν των ἐκ τοῦ πιστωτικοῦ συστήματος.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν τὸ ὅτι παρατηρεῖται γενικὴ τάσις μεταβολῆς τῆς συνθέσεως τῶν πρὸς τὴν βιομηχανίαν βραχυπροθέσμων χορηγήσεων εἰς βάρος τῆς προεξοφλήσεως γραμματίων καὶ ὑπὲρ χορηγήσεων μακροτέρας διαρκείας οὐχὶ αὐτομάτως ρευστοποιησίμων. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ ἐπηρεάζει δυσμενῶς τὴν εὐρωστίαν τῶν ἐπιχειρήσεων ἀλλὰ καὶ τὴν εὐελιξίαν τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος.

Αἱ νομισματικαὶ ἀρχαὶ ἔχουν ἐπίγνωσιν τοῦ προβλήματος, εἰς δὲ τὴν προσπάθειαν ἀντιμετωπίσεώς του ὀφείλονται καὶ αἱ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1963 ληφθεῖσαι ἀποφάσεις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ θεσπισθέντα μέτρα ὁμως δὲν φαίνεται νὰ ἀπέδωσαν τὰ ἐπιδιωκόμενα ἀποτελέσματα.

Ἀποτελεῖ βεβαίως, πρωταρχικὴν ὑποχρέωσιν τῶν τραπεζῶν νὰ μεριμνοῦν διὰ τὴν πιστωτικὴν ἐξυγιάνσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν χρηματοδοτούμενων ἐπιχειρήσεων. Τοῦτο συνιστᾷ βασικὴν ἀρχὴν τῆς πολιτικῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία φέρει καὶ τὸ κύριον βάρος τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς βιομηχανίας. Ἡδη ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα συγκεντρώνει τὰς προσπάθειάς της πρὸς τὴν κατευθύνσιν αὐτήν, μὲ σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς κεφαλαιακῆς συγκροτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν των ἀπὸ τὸν φαῦλον κύκλον τῆς διαρκοῦς διευρύνσεως καὶ ἐπιμηκύνσεως τῶν προθεσμιῶν τῶν χορηγουμένων πιστώσεων.

Παραλλήλως ὁμως πρὸς τὰς προσπάθειάς των τραπεζῶν, εἶναι ἀνάγκη νὰ μελετηθῇ ἐκ νέου τὸ ὅλον σύστημα τῶν κανόνων χρηματοδοτήσεως, μὲ γνώμονα τὴν ἀλληλεξάρτησιν τῆς χρηματοδότησεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ περιορισμοῦ τοῦ βάρους τῶν ἀναγκῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ κεφάλαιον κινήσεως ἐντὸς εὐλόγων ὁρίων. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀνάγκην καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ διὰ τὸ τραπεζικὸν μας σύστημα, διὰ τὴν κατοχύρωσιν τῆς εὐελιξίας του καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ικανότητός του νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ρόλον του εἰς τὴν προσπάθειαν ἐπιταχύνσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας.

Ἡ διάρθρωσις τῶν ἐπιτοκίων.—Ἐτερον θέμα, προκῦπτον ἐκ τῶν ἐν ἰσχύϊ πιστωτικῶν κανόνων, τὸ ὁποῖον πρέπει ἐπίσης νὰ ἀντιμετωπισθῇ, διὰ νὰ κατασφαλισθῇ περαιτέρω ἡ εὐρυθμὸς λειτουργία τοῦ τραπεζικοῦ συστή-

ματος, είναι και ἡ διάρθρωσις τῶν ἐπιτοκίων. Ἡ ἀκολουθηθεῖσα μέχρι σήμερον πολιτικὴ συνίστατο εἰς αἰσθητὸν διαφορισμὸν τῶν ἐπιτοκίων ὑπὲρ ὀρισμένων εὐνοουμένων κατηγοριῶν χορηγήσεων.

Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ εἰς περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν ἐπιτοκίων ἦτο ὑψηλόν, λόγῳ τῆς στενότητος τῆς προσφορᾶς δανειακῶν κεφαλαίων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁμως, μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ρεύματος τῶν καταθέσεων καὶ τὴν γενικωτέραν βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ἐπῆλθε γενικὴ μείωσις τῶν ἐπιτοκίων, τὰ ὅποια δὲν ἀπέχουν πλέον αἰσθητῶς τῶν ἐπικρατούντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐπέστη, συνεπῶς, ὁ χρόνος διὰ νὰ ἐπανεξετασθῆ καὶ ἡ πλευρὰ αὕτη τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς, μετὰ γνώμονα τὴν σκοπιμότητα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν συνήθη τραπεζικὴν πρακτικὴν, ἡ ὁποία συνδέει τὰ ἐπιτόκια μετὰ τὴν διάρκειαν τῶν παρεχομένων δανείων, τὴν ρευστότητα τῶν παρεχομένων ἀσφαλειῶν καὶ τὴν ἐν γένει πιστοληπτικὴν ἰκανότητα τοῦ πελάτου.

Εἰς ὅσας περιπτώσεις θεωρεῖται σκόπιμος καὶ ἀναγκαῖα ἡ ἐπιδότησις τῶν ἐπιτοκίων, αὕτη δύναται νὰ συνεχισθῆ, ἀλλὰ δι' ἄλλων μεθόδων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπηρεάζουν τὴν κατὰ τὴν ὀρθόδοξον τραπεζικὴν πρακτικὴν διαμόρφωσιν τῶν ὄρων δανεισμοῦ. Ἐν τούτοις, εἶναι οὐσιῶδες νὰ παρατηρηθῆ ὅτι τὸ τραπεζικὸν σύστημα δὲν δύναται νὰ φέρῃ ὀλόκληρον τὸ βάρος τῶν ἐπιδοτήσεων αὐτῶν ἄνευ δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς ἀποδοτικότητός του ἢ καὶ ἐπὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τοῦ κόστους τοῦ χρήματος. Ὅα πρέπει ἐπομένως νὰ ἐξευρεθῶν ἄλλοι πόροι πρὸς κάλυψιν των.

Ἡ μακροπρόθεσμος πίστις.—Μεγάλην σημασίαν ἔχουν καὶ αἱ μέθοδοι ἀσκήσεως τῆς μακροπροθέμου πίστεως διὰ τὴν χρηματοδότησιν παγίων ἐγκαταστάσεων, τόσον διὰ τὴν εὐελξίαν τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος ὅσον καὶ διὰ τὴν συμβολὴν του εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας. Αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐχρησιμοποιοῦν ἀνεκαθεν σημαντικὸν μέρος τῶν διαθεσίμων των πρὸς χρηματοδότησιν ἐπενδύσεων, ἤδη δὲ ἡ ἔκτασις τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι σημαντικὴ.

Εἶναι ὁμως ἀμφίβολον κατὰ πόσον αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι θὰ ἐξακολουθήσουν καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπεκτείνουν τὴν δραστηριότητά των εἰς τὸν τομέα τῆς μακροπροθέμου πίστεως μετὰ ρυθμὸν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας μιᾶς ἐπιταχυνομένης διαδικασίας βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, ἐὰν δὲν ἐκσυγχρονισθῶν αἱ μέθοδοι ἀσκήσεως τῆς μακροπροθέμου πίστεως καὶ δὲν δημιουργηθῶν οἱ κατάλληλοι μηχανισμοὶ διὰ τὴν στήριξιν καὶ συμπλήρωσιν τῆς δραστηριότητός των ταύτης.

Ἐπὶ τὰς συγχρόνους συνθήκας, εἶναι ἀπαραίτητον ἡ μακροπρόθεσμος πίστις νὰ ἀσκήται μετὰ γνώμονα ἀφ' ἐνός μὲν τὴν ἐκτίμησιν τῶν δυνατοτήτων ἀναπτύξεως τῆς δανειοδοτουμένης ἐπιχειρήσεως, εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ἐγγω-

ρίου ἀλλὰ καὶ τοῦ διεθνoῦς ἀνταγωνισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς πιστοληπτικῆς ἱκανότητος τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν πρασορμογὴν τῆς κεφαλαιακῆς των συγκροτήσεως πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἀναπτυσσομένης δραστηριότητός των. Ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν πράξιν τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἀποτελεῖ βασικὴν κατευθυντήριον γραμμὴν τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ ἐπιτυχὴς ἀσκήσις τῆς μακροπροθέσμου πίστεως ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ὑγιοῦς ἀναπτύξεως τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος εἰς τὴν Χώραν ἐξαρτᾶται ὁμως ἀπὸ τὴν γενικὴν παραδοχὴν τῶν βασικῶν ἀρχῶν ὑγιοῦς χρηματοδοτήσεως, τόσον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐμπορικὰς τραπεζὰς ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς κρατικoὺς ὀργανισμοὺς. Δὲν εἶναι νοητὸν τὰ διάφορα πιστωτικὰ ἰδρύματα, κινούμενα ἀπὸ πνεῦμα κακῶς νοουμένου ἀνταγωνισμοῦ, νὰ μειοδοτοῦν ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διεθνῶς ἀνεγνωρισμένων ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ κριτηρίων πιστοδοτήσεως. Διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς οὔτε τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξυπηρετοῦνται, οὔτε τὸ τραπεζικὸν σύστημα ἐνισχύεται.

Πέραν τῆς ἐφαρμογῆς ὑγιῶν κριτηρίων ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δημιουργία εἰδικῶν μηχανισμῶν στηρίζεως τῆς δραστηριότητος τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον. Βασικῆς σημασίας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι ἡ ἀνάπτυξις συνεργασίας μεταξὺ τῶν τραπεζῶν καὶ ἄλλων ὀργανισμῶν, οἱ ὅποιοι, λόγῳ τῆς φύσεως τῶν κεφαλαίων τὰ ὅποια διαθέτουν δύνανται νὰ ἀναλαμβάνουν τὰς ἀπωτέρας λήξεις μακροπροθέσμων δανείων, ἐνῶ αἱ τράπεζαι θὰ περιορίζωνται εἰς τὴν κάλυψιν τῶν συντομωτέρων λήξεων, αἱ ὅποια συμβιβάζονται περισσότερο πρὸς τὸν βραχυπρόθεσμον χαρακτῆρα τῶν διαθέσιμων των. Ἐπίσης σημαντικὴν ἐνίσχυσιν τῆς μακροπροθέσμου πίστεως θὰ ἀπετελεῖ καὶ ἡ δημιουργία ἐνὸς παγίου μηχανισμοῦ προεξοφλήσεως τῶν μεσομακροπροθέσμων δανείων τῶν τραπεζῶν.

Εἰς τὸν τομέα τῆς μακροπροθέσμου πίστεως συνετελέσθη κατὰ τὸ 1964 καὶ μία σημαντικὴ διαρθρωτικὴ μεταβολή. Ἐπραγματοποιήθη ἡ συγχώνευσις τοῦ ΟΧΟΑ μετὰ τοῦ ΟΒΑ ἰδρυθείσης τῆς Ἑλληνικῆς Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως. Ἡ Τράπεζα αὐτὴ προορίζεται, συμφώνως πρὸς τὰς ἐξαγγελίας τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἀναπτύξῃ δημιουργικὴν δραστηριότητα διὰ τὴν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως πρὸς δύο κυρίως κατευθύνσεις : Πρῶτον, πρὸς τὴν ἐπέκτασιν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Κράτους, τῆς βιομηχανικῆς ὑποδομῆς, καὶ δεύτερον, πρὸς τὴν ἀνάληψιν κινδύνων τοὺς ὁποίους αἱ ἄλλαι τράπεζαι, ἐμπορικαὶ ἢ ἐπενδύσεων, δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβουν. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δραστηριότητός της πρὸς τὰς κατευθύνσεις αὐτάς ἡ Ἑλληνικὴ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως θὰ ἀποτελέσῃ οὐσιῶδες συμπλήρωμα τοῦ πιστωτικοῦ συστήματος καὶ σημαντικὸν παράγοντα εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς μακροπροθέσμου πίστεως ἐπὶ ὑγιῶν βάσεων.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἐπενδύσεων Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως.—

Εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀπαιτουμένων νέων μεθόδων χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπενδύσεων ἀποβλέπει καὶ ἡ δραστηριότης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (ΕΤΕΒΑ), ἡ ὁποία ἤρχισεν ἤδη νὰ ἀναπτύσῃ δραστηριότητα, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι συντόμως ἡ παρουσία τῆς θὰ γίνῃ αἰσθητὴ εἰς τὸ πιστωτικὸν μας σύστημα.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἐπενδύσεων ἤρχισε τὰς ἐργασίας τῆς, τυπικῶς μὲν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, οὐσιαστικῶς ὅμως κατὰ τὸ δεύτερον ἑξάμηνον αὐτοῦ.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἡ Διοίκησις τῆς νέας Τραπεζῆς ἐχάραξε τὴν ἤδη γνωστὴν βασικὴν τῆς πολιτικὴν, ἡ ὁποία σκοπὸν ἔχει νὰ διοχετεύσῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν, ὑπὸ τὴν κατάλληλον ἐκάστοτε μορφήν, τὰ ἀναγκασιῶντα κεφάλαια, προερχόμενα ἐκ τοῦ ἀποταμιευτικοῦ κοινοῦ τῆς Χώρας καὶ ἐκ τῆς διεθνοῦς κεφαλαιαγορᾶς. Ἐπιδιώκεται, παραλλήλως, ἡ συνεργασία ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ τεχνικῶν, ὀργανωτικῶν, ἐμπορικῶν κλπ. προβλημάτων, μὲ σκοπὸν τὴν ἀξιοποίησιν ὑπὸ τῶν ἐλλήνων ἐπιχειρηματιῶν τῆς πείρας καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς βιομηχανίας. Αἱ πραγματοποιηθεῖσαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπενδυτικαὶ ἐργασίαι ἀνταποκρίνονται πλήρως εἰς τοὺς προεκτεθέντας σκοποὺς. Αἱ μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1964 ἐπενδύσεις ἀνῆλθον εἰς Δρχ. 56,5 ἑκατ. καλύψασαι μέρος συνολικῶν ἐπενδύσεων τῆς τάξεως τῶν Δρχ. 250 ἑκατ.

Ἀξίον ἰδιαιτέρως μνείας εἶναι τὸ γεγονός ὅτι, χάρις εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων τῆς συνεργασίας διεθνῶν χρηματοδοτικῶν ὀργανισμῶν εἰς ἐπενδύσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπετεύχθη διὰ πρώτην φορὰν μεταπολεμικῶς μετοχαι καὶ ὑποχρεώσεις ἑλληνικῆς βιομηχανικῆς ἀνώμου ἐταιρείας νὰ διατεθοῦν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ δυνατότης ἀνέτου ἐπεκτάσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων, ἀντιμετωπίζεται ἤδη σοβαρῶς, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ξένων τραπεζικῶν ἰδρυμάτων τὰ ὁποῖα μετέχουν εἰς αὐτήν, λίαν οὐσιώδης αὐξησις τοῦ κεφαλαίου τῆς, ἡ ὁποία ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἀποφασισθῇ ὀριστικῶς εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον.

Εἰδικὰ προβλήματα. — Πέραν τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν πιστωτικῶν κανόνων καὶ τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων τῆς μακροπροθέμου πίστεως ταχείας ἀντιμετωπίσεως χρῆζουσι τὰ προβλήματα τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ κάλυψις τῶν χρηματοδοτικῶν ἀναγκῶν τῶν μικρῶν ἰδίως ἐπιχειρήσεων παρουσιάζει σημαντικὰς δυσχερείας, κυρίως λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκῶν ἀσφαλειῶν καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν τραπεζῶν ὅπως ἐκτιμήσουν τὰς προοπτικὰς ἐξελίξεως καὶ τὰς οικονομικὰς δυνατότητας μιᾶς ἐκά-

στης τῶν αἰτουμένων χρηματοδότησιν μικρῶν μονάδων. Ἀνάλογα προβλήματα ἔχουν ἀντιμετωπισθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τῆς παροχῆς ἐγγυήσεων εἴτε ὑπὸ κρατικῶν ὀργανισμῶν εἴτε ὑπὸ ἰδιωτικῶν ὀργανισμῶν ἀμοιβαίως ἀσφαλίσεως μὲ συνεταιριστικὴν μορφήν.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα μελετᾷ ἤδη μετὰ προσοχῆς τὰ συστήματα αὐτὰ καὶ ἐξετάζει τὴν δυνατότητα ἐφαρμογῆς των καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ κατάλληλον μορφήν. Ἐξ ἄλλου, μία ἔρευνα διὰ τὰ προβλήματα ἀναπτύξεως τῶν μικρῶν καὶ τῶν μέσων ἐπιχειρήσεων διεξάγεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας. Εἰς τὸ πλῆσιον τῆς μελέτης αὐτῆς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῆ καὶ τὸ πιστωτικὸν πρόβλημα καὶ νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ἐπίλυσις του ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν τραπεζῶν ὥστε νὰ καταστῆ ἀνευτέρη ἢ χρηματοδοτήσις τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων. Ἰδίως ὕσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀνάγκας των εἰς κεφαλαιουχικὸν ἐξοπλισμὸν. Τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ βασικὸν αἶτημα τῶν ἐνδιαφερομένων τάξεων ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὴν ἀνάγκην διὰ μίαν χώραν ὡς ἡ Ἑλλάς, ὅπου ἡ μεταποιητικὴ δραστηριότης βραδύεται εἰς μεγάλην ἔκτασιν εἰς βιοτεχνικὰς μονάδας, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν συνολικῶς διπλάσιον ἀριθμὸν ἐργατῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὀργανωμένας βιομηχανίας.

Τὸ ἕτερον πρόβλημα, τὸ ὅποιον χρήζει ἐνδεχομένως εἰδικῆς ἀντιμετώπισεως εἶναι χρηματοδότησις πωλήσεων ἀγαθῶν διαρκείας πρὸς τοὺς τελικοὺς καταναλωτάς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν προσλάβει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα σημαντικὰς διαστάσεις.

Ἡ ἐφαρμοζομένη μέχρι στιγμῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μέθοδος χρηματοδοτήσεως τῶν πωλήσεων αὐτῶν συνίσταται εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν προεξόφλησιν γραμματίων ἀποδοχῆς τῶν τελικῶν καταναλωτῶν, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται εἰς τὰς τραπεζὰς ὑπὸ τῶν πωλητριῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Πλὴν τῆς ἐμπλοκῆς, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ εἰς τὰς Τραπεζὰς, λόγῳ τοῦ ὄγκου τῶν παρουσιαζομένων πρὸς προεξόφλησιν γραμματίων μικρᾶς ἀξίας, τὸ σύστημα αὐτὸ ἔχει καὶ ἄλλας ἀσθενεῖς πλευράς καὶ διὰ τὰς Τραπεζὰς καὶ διὰ τὴν βιομηχανίαν. Διότι αἱ μὲν Τράπεζαι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσουν τὴν φερεγγυότητα τῶν ἀποδεκτῶν τῶν προεξοφλουμένων γραμματίων, αἱ δὲ βιομηχανίαί εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ φέρουν τὴν εὐθύνην τοῦ καλοῦ τέλους τῆς πιστοδοτήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἰδιωτῶν.

Διάφοροι μέθοδοι ἔχουν ἐφαρμοσθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ.

Τὸ πρόβλημα ἀπασχολεῖ σοβαρῶς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ μελετῶνται μετὰ προσοχῆς ὄλαι αἱ δοθεῖσαι εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λύσεις, ὥστε νὰ δυνηθῆ τὸ Ἴδρυμα νὰ ἀναλάβῃ θετικὴν πρωτοβουλίαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐφαρμογῆς πλέον ἐξειλιγμένων μεθόδων καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς πίστεως.

IV. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Ἡ ἀνάγκη λήψεως συνόλου μέτρων ἀποσκοπούντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς ἔχει καταστῆ τελευταίως ἐντονώτερον αἰσθητή. Ἐν πρώτοις, διότι — ὡς καὶ προηγουμένως ἀνεφέρθη — ἡ ἔκτασις τῆς μετατροπῆς βραχυπροθέσμων καταθέσεων εἰς μεσομακροπροθέσμους τοποθετήσεις μέσῳ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικῆ. Ἀλλὰ ἐπίσης καὶ διότι εἶναι βασικῆς σημασίας ἡ βελτίωσις τῆς κεφαλαιακῆς συγκροτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐφίστανται ἤδη αἱ βασικαὶ προϋποθέσεις σημαντικῆς αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς κεφαλαίων πρὸς τὴν κεφαλαιαγοράν. Τοῦτο βασιίζεται εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὁμολογιακῶν ἐκδόσεων τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς ΔΕΗ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι προσέφυγον εἰς τὴν κεφαλαιαγοράν.

Τὰ προβλήματα, βεβαίως, τὰ ὁποῖα θέτει ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς εἶναι πολλὰ καὶ πολύπλοκα καὶ ἀπαιτοῦν προσεκτικούς χειρισμούς διὰ τὴν ἐπίλυσίν των. Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῶν προβλημάτων καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν πλέον καταλλήλων μέσων ἀντιμετωπίσεως των ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἐπενδύσεων Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως ἀνέλαβον τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ζητήσουν τὴν συνδρομὴν μιᾶς διεθνῶς ἀνεγνωρισμένης αὐθεντίας περὶ τὰ θέματα ταῦτα, τοῦ κ. Maurice Schlogel, Ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Credit Lyonnais. Τὸ τελικὸν κείμενον τῆς μελέτης αὐτῆς ἀναμένεται ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἐβδομάδων καὶ θὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, μαζὶ μὲ τὰς εἰσηγήσεις τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιθυμῶ νὰ διατυπώσω ὠρισμένας παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῶν Τραπεζῶν καὶ εἰδικώτερον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Ὁ ρόλος αὐτὸς συνίσταται κυρίως εἰς δύο κατηγορίας δραστηριοτήτων :

Π ρ ῶ τ ο ν, εἰς τὴν παραγωγὴν τίτλων. Τοῦτο ἀνάγεται ἰδίως εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων, ἡ ὁποία ἐφαρμόζουσα τὰς συγχρόνους μεθόδους χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, δύναται νὰ παράγῃ καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀγορὰν ὑγιεῖς τίτλους δυναμένους νὰ προκαλέσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἰδιωτῶν. Ἡ λειτουργία αὐτὴ ἀπαιτεῖ ἐξειδικευσιν καὶ ἐμπειρίαν, διὰ τοῦτο ἡ ἀσκήσις της, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀνατίθεται εἰς εἰδικούς τραπεζικούς ὀργανισμούς. Λίαν σημαντικὸς ὁμως εἰς τὸν τομέα αὐτὸν δύναται νὰ εἶναι καὶ ὁ ρόλος μιᾶς μεγάλης ἐμπορικῆς Τραπεζῆς ὡς ἡ Ἐθνικὴ. Τὸ Ἴδρυμα αὐτό, λόγῳ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς παραδόσεώς του, ἔχει τὴν δυνατότητα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν πιστωτικὴν ἐξυγίανσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ τὰς ἐνισχύῃ καὶ νὰ τὰς καθοδηγῇ πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς κεφαλαιακῆς των συγκροτήσεως διὰ τῆς ἀντλήσεως

τῶν ἀπαιτουμένων πόρων ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως ἢ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν, εἰς τὴν διεύρυνσιν τῆς χρηματιστηριακῆς ἀγορᾶς διὰ μιᾶς ἐνεργοῦ πολιτικῆς χαρτοφυλακίου. Δι' αὐτῆς ἐξασφαλίζεται ὁ ἀπαιτούμενος βαθμὸς ρευστότητος τῶν εἰσηγμένων εἰς τὸ Χρηματιστήριον τίτλων καὶ ἀποφεύγονται μεγάλοι καὶ ἀδικοιολόγητοι διακυμάνσεις εἰς τὰς τιμὰς, αἱ ὁποῖαι καὶ σημαντικὰς ζημίας δύνανται νὰ προκαλέσουν εἰς τοὺς ἐπενδυτὰς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς νὰ βλάψουν. Πράγματι, ὁ ρόλος αὐτὸς ἀνήκει εἰς τὰς τραπεζὰς, δεδομένου ὅτι δὲν ὑφίστανται εἰς τὴν Ἑλλάδα οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ διαθέτοντες σημαντικὰ μακροπρόθεσμα κεφάλαια, ἐξαιρέσει τῶν ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, τῶν ὁποίων τὰ διαθέσιμα διοχετεύονται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Δημοσίου πρὸς κάλυψιν εἴτε τοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων εἴτε ἄλλων μείζονος κοινωνικῆς σημασίας πιστωτικῶν ἀναγκῶν.

Διὰ τὴν ἀσκησιν ὁμως μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς αἱ Τράπεζαι θὰ πρέπει νὰ ἀπαλλαγοῦν τοῦ βάρους τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας τῶν κινητῶν ἀξιών, εἴτε διὰ τῆς προβλέψεως τῆς δυνατότητος δημιουργίας ἀφορολογηγῆτου ἀποθεματικοῦ διὰ τὴν ἀσκησιν ἐνεργοῦ πολιτικῆς χαρτοφυλακίου, εἴτε διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τῆς φορολογίας τῆς ὑπεραξίας, ἐφ' ὅσον τὸ προῖον τῆς πωλήσεως τίτλων ἐπανεπενδύεται εἰς ἄλλας κινητὰς ἀξίας.

V. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἀφ' ἧς ἡ σημερινὴ Διοίκησις ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά της, ἐπεσήμανε τὴν ἀνάγκην τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὰ στενὰ ἔθνικα εἰς τὰ εὐρύτερα πλαίσια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Ὁ ρόλος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσπάθειας αὐτῆς εἶναι οὐσιώδης καὶ ἐγκριταὶ εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν βιομηχανικῶν ἰδία ἐπιχειρήσεων. Πρὸς τοῦτο, ὁμως, ἀπαιτοῦνται, σύντονοι προσπάθειαι διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τοῦ μηχανισμοῦ αὐτῆς ταύτης τῆς Τραπεζῆς.

Ὡς ἐν ἐκ τῶν μεγάλων τραπεζικῶν ἰδρυμάτων τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἶναι ἀνάγκη νὰ παρακολουθῇ συνεχῶς τὰς ἐξελίξεις τῆς τραπεζικῆς τεχνικῆς, μὲ σκοπὸν τὴν αὐξασιν τῆς παραγωγικότητός της, τὴν μείωσιν τοῦ κόστους τοῦ χρήματος καὶ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τῶν παρεχομένων ὑπ' αὐτῆς ὑπηρεσιῶν.

Βασικὴν ἀρχὴν τῆς πολιτικῆς τῆς Διοικήσεως ἀποτελεῖ ἡ ἀνταπόκρισις τῆς Τραπεζῆς εἰς τὰς ὁσημέραι αὐξανόμενας ἐργασίας, διὰ τῆς βελτιώσεως κυρίως τῆς ἀποδόσεως τοῦ προσωπικοῦ της καὶ τῆς ἐξυψώσεως τῆς στάθμης του.

Ἐτέρα βασικὴ κατεύθυνσις τῶν προσπαθειῶν τῆς Διοικήσεως εἶναι ἡ

ανάπτυξις δυναμικῆς ἐμπορικῆς ὀργανώσεως. Αἱ τράπεζαι πωλοῦν ὑπηρεσίας διαφόρου μορφῆς, διὰ τὰς τραπεζικὰς δὲ ἐργασίας ὑπάρχει εἰδική, τεχνική πωλήσεων, προσηρμοσμένη πρὸς τὰς συνθήκας καὶ ἀντιλήψεις τῆς πελατείας.

Κύριοι Μέτοχοι,

Εἰσήλθομεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1964 εἰς μίαν φάσιν σημαντικῆς ἐπιταχύνσεως τῆς ἑλληνικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ 1964 εἶναι σημαντικά. Ἡ ἐπιδειχθεῖσα ἰκανότης τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας νὰ ἀνταποκριθῆ ταχέως εἰς τὴν αὐξανομένην ζήτησιν, ἡ αὐξήσις τῶν ἀποδόσεων εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ μας συστήματος δικαιολογοῦν πᾶσαν αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν διατήρησιν ὑψηλῶν ρυθμῶν οικονομικῆς προόδου διὰ τὸ μέλλον. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὴν κατασφάλισιν τῶν προοπτικῶν αὐτῶν εἶναι οὐσιῶδες νὰ ἀντιμετωπισθοῦν καὶ αἱ ἀδύνατοι πλευραὶ τῶν ἐξελιξέων τὰς ὁποίας ἐπεσημάναμεν. Ἐφ' ὅσον καὶ τοῦτο συμβῆ — καὶ ἔχομεν κάθε λόγον νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ προσανατολίζεται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν — εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δύνανται νὰ προσβλέπῃ μετὰ πεποιθήσεως εἰς τὸ οικονομικὸν του μέλλον.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα καὶ λόγῳ τῆς ἱστορίας της καὶ λόγῳ τοῦ μεγέθους της καὶ λόγῳ τῆς συνθέσεως τοῦ μετοχικοῦ της κεφαλαίου κατηύθυνε πάντοτε τὴν δραστηριότητά της εἰς ἐνίσχυσιν τῶν προσπαθειῶν τοῦ Κράτους διὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ οικονομικὴν πρόοδον τοῦ Ἔθνους. Συνεπῆς πρὸς τὴν παράδωσιν αὐτὴν, θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ συμβάλλῃ, μὲ ὅλας της τὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν κυρίων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς καὶ εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ οικονομικοῦ μέλλοντος τῆς Χώρας.

VI. ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Αἱ ἐργασίαι τῆς Τραπεζῆς ἐν γένει παρουσίασαν κατὰ τὸ ὑπὸ ἀνασκόπησιν ἔτος αὐξήσιν, ἀντικατοπτριζομένην τόσον εἰς τὸ γενικὸν σύνολον τοῦ Ἰσολογισμοῦ ὅσον καὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως. Ἡ ἐξέλιξις τῶν κυριωτέρων λογαριασμῶν ἦτο ἡ ἀκόλουθος :

Καταθέσεις. — Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1964 αἱ πάσης φύσεως καταθέσεις εἰς τὴν Τράπεζαν εἶχον ἀνέλθει εἰς Δρχ. 21.015 ἑκατομμύρια. Ἡ αὐξήσις των ἔναντι τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀντεπροσώπευε ποσὸν Δρχ. 1.823 ἑκατ., ἥτοι 9,5%, ἐνῶ ἡ κατὰ τὸ 1963 σημειωθεῖσα ἀντίστοιχος αὐξήσις ἀνῆλθεν εἰς Δρχ. 3.784 ἑκατ., ἥτοι 24,6%.

Ἡ συνεχισθεῖσα, ἐξ ἄλλου, συγκέντρωσις σημαντικοῦ μέρους τῶν νέων καταθέσεων εἰς τὴν ἡμετέραν Τράπεζαν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὴν νὰ διατηρήσῃ ἀμείωτον τὴν θέσιν τῆς μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν τῆς Χώρας. Τὸ

ποσοστόν. πράγματι, τῆς συμμετοχῆς τῆς εἰς τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς παρέμεινεν ἀμετάβλητον, ἤτοι 62,1%.

Ἀξιοσημείωτος ὑπῆρξε καὶ πάλιν ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν γένει καταθετῶν ἐσωτερικοῦ, οἱ ὅποιοι προσεγγίζουσιν ἤδη τὰς 800.000. Ἐντὸς τοῦ 1964 ἠνοιχθῆσαν 83.000 νέαι μερίδες, ἐκ τῶν ὁποίων 66.000 λογαριασμοὶ ταμιευτηρίου. ἔναντι 98.000 κατὰ τὸ 1963 μὲ 75.000 καταθέτας ταμιευτηρίου.

Χορηγήσεις. — Τὸ σύνολον τῶν χορηγήσεων τῆς Τραπεζῆς ἀνῆρχετο τὴν 31.12.1964 εἰς Δρχ. 17.964 ἑκατ. ἔναντι Δρχ. 16.154 ἑκατ. κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1963. Κατὰ συνέπειαν, ἐσημειώθη αὐξήσις τῶν χορηγήσεων κατὰ 1.810 ἑκατ., ἢ 11,2%, ἔναντι Δρχ. 3.532 ἑκατ., ἢ 28,0% κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Αἱ ἀνάγκαι τῆς Τραπεζῆς εἰς κεφάλαια πρὸς κάλυψιν τῆς ηὐξημένης ζήτησεως πιστώσεων ἀντιμετωπίσθησαν τόσον ἐκ τῆς ἀναφερθείσης αὐξήσεως τῶν καταθέσεων ὅσον καὶ δι' εὐρύτερας προφυγῆς εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ μέγιστον μέρος τῆς αὐξήσεως τῶν χορηγήσεών μας, ἦτοι σχεδὸν τὰ τρία τέταρτα, περιῆλθεν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν βιοτεχνίαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς τὸ ἐμπόριον, πλὴν ποσοῦ Δρχ. 20 ἑκατ., τὸ ὅποιον ἐχορηγήθη εἰς διαφόρους ὀργανισμοὺς κοινῆς ὠφελείας, εἰς συγκοινωνιακὰς ἐπιχειρήσεις κ.ἄ.

Καὶ ἀπὸ ἀπόψεως χορηγήσεων, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα διετήρησε — καὶ ἐβεβλήτισε μάλιστα κατὰ τι—τὴν θέσιν τῆς μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἔναντι τοῦ προηγούμενου ἔτους. Συγκεκριμένως τὸ ποσοστόν συμμετοχῆς τῆς εἰς τὸ σύνολον τῶν χορηγήσεων ἀνῆρχετο τὴν 31.12.1964 εἰς 69,7% ἔναντι 68,9% κατὰ τὴν ἀντίστοιχον ἡμερομηνίαν τοῦ 1963.

Ἀποτελέσματα χρήσεως. — Αἱ ἀκαθάριστοι ὠφέλειαι τῆς Τραπεζῆς, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν χρεωστικῶν τόκων, ἀνῆλθον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς Δρχ. 1.167 ἑκατ., ἔναντι Δρχ. 1.009 ἑκατ. κατὰ τὸ 1963. Ἡ κατὰ 16% περίπου αὐξήσις τῶν ἀντικατοπτρίζει τὴν οὐσιώδη διεύρυνσιν τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἀντιστοίχως, ηὐξήθησαν τὰ ἐξόδα διαχειρίσεως τῆς Τραπεζῆς ἀπὸ Δρχ. 661 ἑκατ. εἰς Δρχ. 768 ἑκατ. μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1963 καὶ 1964.

Αὐξήσιν ἐμφανίζουσιν αἱ ἀποδοχαὶ προσωπικοῦ κατὰ 61,4 ἑκατ. δραχμῶν, αἱ εἰσφοραὶ εἰς τὰ Ἀσφαλιστικὰ Ταμεία τοῦ προσωπικοῦ καὶ ΙΚΑ κατὰ 26,8 ἑκατ., τὰ γενικὰ ἐξόδα κατὰ 4,5 ἑκατ. καὶ οἱ φόροι ἐν γένει κατὰ 14,6 ἑκατ., ἐνῶ αἱ ἀμοιβαὶ τρίτων παρέμειναν σχεδὸν ἀμετάβλητοι.

Παρὰ τὴν αὐξήσιν ὁμοίως τῶν ἐξόδων διαχειρίσεως ἐν γένει, ἡ ἐξ αὐτῶν ἐπιβάρυνσις τῶν χορηγήσεων τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐμειώθη περαιτέρω. Οὕτω, τὸ ποσοστόν τῆς ἐπιβαρύνσεως κατῆλθε κάτω τοῦ 4%, ἔναντι 4,2% τοῦ προηγούμενου ἔτους 1963.

Καθαρά κέρδη. — Τὰ καθαρά κέρδη τῆς χρήσεως ἀνῆλθον εἰς Δρχ. 399 ἑκατ., ἐναντι Δρχ. 348 ἑκατ. τοῦ προηγούμενου ἔτους 1963. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου διετεθήσαν :

α) Δι' ἀπόσβεσιν ἐξόδων ἐγκαταστάσεως	Δρχ.	15,0	ἑκατ.
β) Δι' ἀπόσβεσιν Καταστημάτων καὶ Κτημάτων	»	21,0	»
γ) Εἰς προβλέψεις πρὸς κάλυψιν ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων	»	144,0	»
δ) Εἰς ἔκτακτον ἐνίσχυσιν τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ταμείων τοῦ προσωπικοῦ, συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον 3662/57	»	50,0	»
		<hr/>	
* Ἦτοι σύνολον		Δρχ.	230,0 ἑκατ.

Τὸ πρὸς διανομὴν ὑπόλοιπον ἐκ Δρχ. 169 ἑκατ. ἐμφανίζεται σχεδὸν ἀκριβῶς ἴσον πρὸς τὸ τῆς προηγούμενης χρήσεως 1963, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπὶ πλεόν διαφορά τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς χρήσεως 1964 ἐκ Δρχ. 51 ἑκατ. διετεθῆ ὁλόκληρος διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν λογαριασμῶν Ἀποσβέσεων καὶ Προβλέψεων δι' ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις.

Ἡ ἐκ Δρχ. 144 ἑκατ. ἠϋξημένη κατὰ τὴν λήξασαν χρῆσιν κράτησις διὰ προβλέψεις πρὸς κάλυψιν ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων ἦτο ἀφορολόγητος, ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπομένου ὀρίου, ἐκρίθη δὲ ἐπιβεβλημένη διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀπαιτούμενου συνολικοῦ ποσοῦ προβλέψεων πρὸς κάλυψιν τῶν μέχρι σήμερον πάσης φύσεως ἐνδεχομένων ζημιῶν τῆς Τραπεζῆς. Ἐκ τούτων ἐξεκαθαρίσθησαν ἐτὸς τῆς χρήσεως δι' ἀποσβέσεως παλαιαὶ ἀπαιτήσεις συνολικοῦ ποσοῦ Δρχ. 277 ἑκαταμμυρίων.

Τὸ μετὰ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὴν ὡς ἄνω κράτησιν ἐκ τῶν κερδῶν 1964 ὑπόλοιπον τῶν Προβλέψεων, ἐκ Δρχ. 301 ἑκατ. ὁμοῦ μετὰ τινων εἰδικωτέρων προβλέψεων ἐμφανιζομένων εἰς τὸν Ἰσολογισμόν ὑπὸ τὸν τίτλον «Λοιποὶ Λογαριασμοὶ Πιστωτικοί», εἶναι κατὰ τὴν κρίσιν μας ἐπαρκές διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὑφισταμένων ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν ἐνδεχομένων ζημιῶν.

Τὸ πρὸς διανομὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑπόλοιπον τῶν καθαρῶν κερδῶν ἐκ Δρχ. 169 ἑκατ., αὐξανόμενον διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἐκ Δρχ. 0,6 ἑκατ. ὑπολοίπου τῆς προηγούμενης χρήσεως προτείνομεν νὰ διατεθῆ, συμφώνως πρὸς τὸ Καταστατικόν, ὡς κάτωθι :

Εἰς Τακτικὸν Ἀποθεματικὸν 10%	δρχ.	17,0	ἑκ.
Εἰς Ἐκτακτὸν Ἀποθεματικὸν	»	33,0	» δρχ. 50,0 ἑκ.

» 27,0 »

Εἰς πρῶτον μέροςμα πρὸς Δρχ. 86,15 κατὰ μετοχὴν, μείον χαρτοσήμου (6% ἐπὶ κεφαλαίου 607.320 μετοχῶν)	»	51,4	»	
Εἰς πρόσθετον μέροςμα πρὸς Δρχ. 63,85 κατὰ μετοχὴν (μείον χαρτοσήμου)	»	38,1	»	
<hr/>				
Ἐν ὄλῳ μέροςμα Δρχ. 150 κατὰ μετοχὴν (μείον χαρτοσήμου)	δρχ.	89,5	»	
πλέον χαρτοσήμου	»	1,6	»	δρχ. 91,1 ἐκ.
<hr/>				
Εἰς ἀμοιβὴν μελῶν Διοικ. Συμβουλίου			»	0,8 »
Ἐπόλοιπον εἰς Νέον			»	0,7 »
<hr/>				
Σύνολον ...				δρχ. 169,6 ἐκ.

Προσωπικόν. — Ἀποδίδουσα ὄλως ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα, ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζικῆς ἔλαβε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος σειράν μέτρων διὰ τὴν ἐπἀνδρωσιν τοῦ Ἰδρύματος, τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ συνταξιοδοτουμένου προσωπικοῦ, ὡς καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς μορφωτικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς στάθμης τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὸ Ἰδρυμα.

Προσλήψεις — Ὁ συνεχῶς αὐξανόμενος ὄγκος τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζικῆς καὶ ἡ φυσιολογικὴ ἀποχώρησις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ὑπαλλήλων ἐδημιούργησαν τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην συμπληρώσεως τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τοῦ προσωπικοῦ. Τοῦτο εἶχε συνειδητοποιηθῆ ἤδη ἐπὶ τῆς προηγουμένης Διοικήσεως, ὑπὸ τῆς ὁποίας εἶχον γίνεαι αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐνέργειαι διὰ τὴν πρόσληψιν νέου προσωπικοῦ. Ἐντὸς τοῦ 1964 προσελήφθησαν κατόπιν δύο διαγωνισμῶν 710 νέοι ὑπάλληλοι εἰς πλήρωσιν ὑφισταμένων κενῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τέκνα ὑπαλλήλων καὶ συνταξιούχων 89. Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς δυνάμεως τοῦ προσωπικοῦ καθίσταται ἤδη δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις οἰκονομιῶν ὡς πρὸς τὰς ἀμοιβὰς δι' ὑπερωριακὴν ἐργασίαν, ἡ ἀποφυγὴ καθυστερήσεων καὶ ἡ χορήγησις τῶν κανονικῶν ἀδειῶν μὲ ὁμαλὸν ρυθμὸν.

Μὲ πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ γενικωτέρας κοινωνικῆς ἀντιλήψεως ἡ Τράπεζα ἐπέλυσε διάφορα οἰκονομικὰ ζητήματα τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἐφήρμοσε τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἐργασιακοῦ Ἐργασίας καὶ τῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων. Ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τούτων προέκυψεν ἐπιβάρυνσις διὰ τὴν Τράπεζαν τῆς τάξεως τῶν 70 ἐκατ. δραχμῶν.

Πέραν τούτων, διετέθη πίστωσις Δρχ. 30 ἐκατ. διὰ τὴν συνέχισιν κατὰ τὸ 1964 τοῦ στεγαστικοῦ προγράμματος τοῦ προσωπικοῦ.

Ἐξ ἄλλου, ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς συνέχισε καὶ κατὰ τὸ 1964 ἐκδηλώουσα τὸ ἐνδιαφέρον της ὑπὲρ τῶν συνταξιούχων.

Συνεχίσθη ἡ καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς προσπάθεια πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐπιμόρφωσιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς προγράμματος. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο κατατείνει εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν στελεχῶν διὰ τὴν ἐπένδρυσιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὴν προσαρμογὴν τῶν ὑπαλλήλων της πρὸς τὰς νέας συνθήκας τὰς διαμορφουμένας ἐκ τῆς ἀνελικτικῆς πορείας τῆς οἰκονομίας.

Θὰ ἐπεθύμουν ὁμως ἰδιαιτέρως νὰ ἐξάρω τὴν συμβολὴν τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὴν εὐόδωσιν τῶν ἐργασιῶν της κατὰ τὸ 1964.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Γενικὴ Συνέλευσις θὰ θελήσῃ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὸ σῶμα τῶν ὑπαλλήλων διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν αὐταπάρνησιν μὲ τὴν ὁποίαν ἐμόχθησαν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ Ἰδρύματος.